

stříkového úřadu. Postrádáme ustanovení, že a jakým způsobem má rejstříkový úřad zjistiti, že není nároků třetích osob na jejich úhradu z kauce, neboť než dojde k vykonatelnému soudnímu rozhodnutí, když nemusí býti rejstříkovému úřadu ani známo, že u soudu třebas odlehlého se projednává spor ani není přednostního zástavního práva, nebo povinnosti zjišťovati, zda třetí osobě přísluší zástavní právo, může držitel při havarii nebo při změně stanoviště (či spíše musí n e p r o d l e n ě) dáti vymazati vozidlo z rejstříku a úřad je povinen mu vydati po výmazu kauci. Podle terminologie zákona o pojištění smlouvě mělo by v § 54 správně býti řečeno »na pohledávce . . . pojištěného (pojištěncově) proti pojistiteli«, neboť držitel jako pojistník dává pojistiti sebe nebo jinou osobu, provozující motorové vozidlo s jeho vědomím na vlastní účet a nebezpečí, jde tedy po případě o pohledávku pojištěnců proti pojišťovně jako pojistiteli.

O těchto otázkách různě soudí Frant. Rosenbach, Automobilové právo II., Zákon o jízdě motorovými vozidly, Praha 1935, Čin, JUDr. Jos. Hoffmann, JUDr. Jos. Netík a JUDr. Jan Srb, Zákon o jízdě motorovými vozidly, Praha, Československý Kompas, 1935 a Hartmann, Zákony o motorových vozidlech, Praha, Právnické knihkupectví a nakladatelství, 1936. Srov. též časopis »Automobilové a pojišťovací právo«.

Úprava řízení o námitkách nepřislušnosti podle zákona z 16. 6. 1936, č. 161 Sb. z. a n.

Dr. Vlastimil S o b o t a.

Podle důvodové zprávy k zák. č. 161/36 má nová textace § 261a civilního řádu soudního za účel zkrácení sporu o příslušnosti. Bude tudíž úkolem tohoto článku řešiti rozbor tohoto paragrafu, zda a pokud tohoto účelu bylo dosaženo.

Zprvu hodlám se zabývati otázkou, zda ustanovení § 261a c. ř. s. se týká v podstatě ústních jednání a na první roky se vztahuje pouze potud, pokud jest v tomto paragrafu výslovně uvedeno, či vztahuje-li se jak na první roky, tak i na ústní jednání. Podle mého názoru jest nepochybně správná první alternativa; odůvodňuji-li blíže tento svůj názor, činím

tak jen z toho důvodu, že v praxi, jak jsem se sám přesvědčil, jest zastáván názor opačný.

Již z umístění § 261a c. ř. s. za § 261 c. ř. s., tedy do oddílu civilního řádu soudního, pojednávajícího o ústním jednání, vyplývá, že ustanovení tohoto paragrafu se týká pouze roků, určených k ústnímu jednání, a nikoliv prvních roků. Jest dále těžko myslitelným, že zákonodárce, jenž podniká jen částečnou úpravu civilního řádu soudního, by pozměnil, aniž by to výslovně normoval, dosud platné předpisy o prvním roku, takže by při prvním roku bylo lze zamítnouti i námitky, na něž se dosud nevztahoval předposlední odstavec § 239 c. ř. s. Správnosti tohoto názoru se zdá nasvědčovati, že nebyla novelisována ustanovení § 27 II. c. ř. s. a dále §§ 261, 252 II. a § 440 II. odst. c. ř. s.

Ustanovení § 261a c. ř. s. o možnosti rozhodnouti o návrhu žalobcovu na postoupení spisů příslušnému soudu již při prvním roku a ustanovení poslední věty šestého odstavce citovaného paragrafu, lze uvést v soulad s názorem mnou zastávaným tím způsobem, že novelou jest dána možnost žalobci, aby již při prvním roku, když žalovaný vznesl námitku nepřislušnosti a žalobce se přesvědčil, ať již sám před prvním rokem, neb na základě dobrovolně učiněného odůvodnění žalovaného, o nepřislušnosti dovolaného soudu, učinil návrh na postoupení spisů příslušnému soudu. Pouze v tomto případě lze při prvním roku protokolovati přednes žalovaného, odůvodňující vznesenou námitku a pak rozhodnouti o návrhu žalobcově na postoupení spisů, ovšem, jsou-li dány i ostatní předpoklady § 261a c. ř. s. Pakliže tento názor jest správný, nepostupuje se v praxi správně také potud, pokud jest již při prvním roku protokolován přednes žalovaného, sloužící k odůvodnění vznesené námitky nepřislušnosti i pro případ, kdy nehodlá žalobce učiniti návrhu na postoupení spisů. Jest stěží myslitelným, že by byl podobný postup zákonodárcem zamýšlen, neb by nebylo takto zajisté dosaženo úlevy soudům, naopak nastalo by nové zatížení protokolací zmíněných přednesů žalovaného při prvních rocích. Správnosti zastávaného názoru nasvědčuje také dále, že ustanovení § 239 c. ř. s. a zejména poslední odstavec nebyla vůbec změněna.

Ovšem, aby byly odstraněny zmíněné pochybnosti, bylo

by de lege ferenda správnějším novelisovati § 239 c. ř. s. v tom směru, že za poslední větu tohoto zákonného ustanovení by byla vsunuta další věta: »kromě přednesu žalovaného, odůvodňujícího vznesené námitky nepřislušnosti, pakliže žalovaný hodlá učiniti návrh podle § 261a c. ř. s. O tomto návrhu žalobcovu budiž pak rozhodnuto již při prvním roku, jsou-li splněny ostatní předpoklady § 261a c. ř. s.«

Na základě shora uvedených úvah dospěli jsme k závěru, že § 261a c. ř. s. vztahuje se pouze na ústní jednání — ovšem kromě shora uvedených ustanovení a že jen při ústním jednání má žalovaný povinnost uvedenou v prvním odstavci tohoto paragrafu.

V této souvislosti dlužno uvést, že v § 243 c. ř. s., rovněž novelou upraveném, jest uložena žalovanému podobná povinnost dokonce v širším rozsahu, neboť má nabídnouti i důkazy pro dolíčení pravdivosti námitky nepřislušnosti; pokud by šlo o řízení před okresními soudy, jest obsaženo podobné ustanovení již v § 178 c. ř. s. Novým jest tedy, pokud povinnosti žalovaného se týče, že jest povinen, avšak pouze při ústním jednání, označiti příslušný soud, jestliže však tak neučiní, nebude nesplnění této skutečnosti míti pro žalovaného žádných následků. Novým jest také další ustanovení § 261a c. ř. s., že námitka nepřislušnosti má býti zamítnuta, jestliže žalovaný nevyhoví povinnosti uvést skutkové okolnosti, důležité pro posouzení příslušnosti soudu, ač soudem k tomu byl vyzván.

Tu však dlužno vzít v úvahu:

§ 261a c. ř. s. mluví o námitce »nepřislušnosti«, aniž by rozlišoval, o jakou nepřislušnost jde, novelou nebylo však pozměněno ustanovení § 104 II. odst. j. n. Jde tedy o nepřesnou stylisaci ustanovení II. věty prvního odstavce § 261 c. ř. s., vztahuje se zajisté pouze na nepřislušnost prorogací zhojitelnou.

§ 261a c. ř. s. zdůrazňuje dále, že žalovaný musí uvést po pravdě v š e c h n y skutkové okolnosti, avšak sankci stanoví pouze na neuvedení »skutkových okolností«, ač byl žalovaný k tomu soudem vyzván; neuvede-li žalovaný průvody, nemá tato skutečnost v zápětí, že by jeho námitka mohla býti zamítnuta.

Novela mluví dále o »výzvě soudu«, nestačí však pouze

vyzvání, dlužno zajisté i zde použití povinnosti soudu stanovené v § 182 c. ř. s.

Shrneme-li tudíž shora uvedené úvahy, tu bude lze zamítnouti vznesenou námitku nepřislušnosti prorogací zhojitelnou pouze tehdy, pakliže žalovaný na výzvu soudu neuvede žádnou skutečnost, čili vznesenou námitku vůbec neprovede. V takovémto případě praxe, ovšem až při konečném rozhodnutí, stejně námitku žalovaným vznesenou, avšak neprovedenou, zamítala.

Další ustanovení § 261a c. ř. s. v odstavcích 2.—5. jsou v podstatě shodná s ustanoveními, obsaženými v odstavci 6. § 261 c. ř. s., nyní zrušeném. Novela zdůrazňuje, že žalobce není vázán soudem, žalovaným označeným, učiní-li návrh na postoupení sporu.

Nové však jest ustanovení posledního odstavce § 261a c. ř. s., podle něhož před soudem, jemuž byl spor postoupen jako soudu příslušnému, nekoná se nový první rok, a další ustanovení s tímto souvisící, že příslušný soud, byla-li žaloba postoupena již při prvním roku, určí písemně lhůtu k žalobní odpovědi. Pakliže byl však postoupen spor od soudu okresního k soudu sborovému a nekonal-li se u okresního soudu první rok, bude dále ve sporu pokračováno bez nařízení prvního roku a bez žalobní odpovědi.

Dojde-li k postoupení žaloby již při prvním roku, musí býti při tomto prvním roku učiněn návrh na dání žalobní jistoty a rovněž při tomto prvním roku musí se pojmenovaný auctor přihlásiti (§ 239 II. c. ř. s.), a to ještě před rozhodnutím o postoupení žaloby; za těchto podmínek budou při něm ohlášeny i další námitky v § 239 II. odst. c. ř. s. uvedené a učiněné podle povahy věci i rozhodnutí uvedená v § 239 III. odst. c. ř. s.

Pokud pak řízení před příslušným soudem se týče, neuvádí novela, že nové jednání má býti provedeno a zahájeno podle § 138 c. ř. s., což se stalo vzhledem k novelisovanému ustanovení § 412 II. odst. c. ř. s. zbytečným. Novým jest také, že žalovaný nemůže nepřislušnost, pakliže ji namítl, opíráti o důvody, které vznikly až po podání žaloby, což však stejně vyplývá ze skutečnosti, že účinky zahájeného sporu se neruší tím, že spor byl postoupen příslušnému soudu.

Shrneme-li tudíž shora uvedené úvahy, dojde ke zkrácení řízení o námitkách nepříslušnosti hlavně tím, že bude lze již při prvním roku postoupiti žalobu, což ostatně se již dříve, avšak nesprávně, v praxi dělo, a že nebude zapotřebí u sborových soudů konati v těchto případech nový první rok. Jiná ustanovení nebudou míti v zápětí zkrácení řízení, neboť možnost, aby vznesená námitka byla ihned při ústním jednání zamítnuta, jest velmi omezena a v praxi k podobnému zamítnutí asi stěží kdy dojde.

Z P R Á V N Í P R A K S E

Význam valutové, zvláště dolarové doložky jest posuzovati podle konkrétního stavu jednotlivého případu.

Mezi stranami jest nesporno, že žalovaná firma dodávala v roce 1934 do mlýna žalobčína elektrickou energii podle smlouvy dojednané r. 1927 a doplněné 1. 8. 1928, podle které měly smluvní strany stanoveny určité jednotkové ceny elektrické energie v Kč s doložkou, že ceny se mění podle dočasné ceny dolaru v určitých dnech prosincových, parita New York Praha se zřetelem na relaci ze dne 1. 8. 1928 totiž 1 dolar = 33'85 Kč a sice v případě, že kolísání dostoupí rozsahu více než 10%. Dále jest nesporno, že za rok 1934 uplatňovala žalující strana u žalované strany cenu proudu v Kč vypočítanou podle středního kursu dolaru z prosince 1933 per 21 Kč 45 h, pročež zaplatila žalobkyně plně účtované žalovanou elektrárnou částky 43.689 Kč 31 h, ale žádá v žalobě o vrácení přepiatku 33.947 Kč 05 h.

Žalující strana odůvodňuje svůj žalobní nárok tím, že přeplatila za odebraný proud právě uvedenou částku, poněvadž ve smyslu oné smlouvy nastal pro rok 1934 případ snížení odběrní ceny, neboť původně smluvená valuta čsl. byla dodatečně změněna na valutu amerického dolaru a čs. koruna zůstala jen jako platební prostředek, a nebylo při stanovení dolarové směrnice myšleno na to, aby se zabránilo poklesu čs. koruny, ježto počítalo se i se stoupnutím kursu koruny oproti kursu dolaru, kdežto o poklesu koruny nemohlo jíti, jelikož této možnosti brání zákon číslo 102/25 Sb. z. a n.

Žalovaná strana namítá, že nenastal případ změny odbírací ceny, poněvadž změna v relaci mezi dolarem a čs. korunou nenastala poklesem této, resp. změnou na její straně, nýbrž umělým znehodnocením dolaru, který byl odpoután od zlata, takže pro takovýto případ ono dojednání stran neplatilo, nýbrž strany naopak předpokládaly, že dolar zůstane nezměněn.